

CHRISTINE A. HASTORF: *Agriculture and the Onset of Political Inequality before the Inka. New Studies in Archaeology.* Cambridge & New York: Cambridge University Press 1993. 298 sider, ill. Pris £45.00, ISBN 0-521-40272-7 hardback.

Christine A. Hastorf tilhører en gruppe af yngre *post-processual* arkæologer fra UCLA under professor Timothy K. Earle, der i en årrække stod for „*the Upper Mantaro Archaeological Project*” – et stort arkæologisk projekt i Mantaro-dalen i det centrale Peru. Hastorf har allerede tidligere publiceret en række artikler fra dette projekt med hovedvægten lagt på botaniske undersøgelser.

Bogen beskæftiger sig med Wanka-kulturen – en af de mange før-inkaiske kulturer på højsletten i det centrale Peru.

I perioden umiddelbart før inkaerne var der 7 meget store bopladser i dette område, men bogen gør ikke rede for dem alle eller de relationer, der eksisterede de forskellige bopladser imellem samt den rumlige udnyttelse af landskabet. Karakteristisk for beskrivelsen af nogle af bopladserne er, at der angives bebyggelsestæthed pr. ha., men vi oplyses ikke om det rent faktiske antal af husstrukturer.

Med denne bog ønsker Hastorf at påvise, at landbrugsproduktionen primært er tilpasset politiske og sociale omstændigheder, hvordan magt og politisk differentiation i en tusindårig periode var skelsættende for udviklingen. Den geografisk fysiske og økonomiske baggrund er mindre væsentlig. Hun postulerer, at ingen ensidig model eller teori kan forklare udviklingen, men at man skal fordybe sig i at undersøge een region for tilfulde at forstå og forklare den kulturelle udviklingsproces.

Men hvad gør hun så selv i bogen? – Forfatteren begrænser sig til at relatere sit materiale til teoretiske rekonstruktionsmodeller over, hvordan de økonomiske, politiske og sociale strukturer var i Wanka-kulturen, og hvordan de blev radikalt ændret under den inkaiske dominans. Hun gennemgår som en anden Ph.D. studerende et væld af modeller, som hun beskriver kort uden at sætte dem ind i den faktiske arkæologiske kontekst. Helt gennemgående er hendes bibliografiske referencer blot forfatternavn og årstalsudgivelse for de pågældende værker, og rent faktiske sideangivelser, som man dog må forvente af en sådan bog, mangler i 90% af tilfældene. Hun blander primære og sekundære kilder sammen

uden at skelne.

Forfatterens gode fortsæt om at fordybe sig i een region kunne fremstå således, at et solidt arkæologisk materiale ville blive fremlagt til styrkelse af hendes mange påstande og almindeligheder „agriculture is not just an economic system, it is also a social system. Food is produced by people who must work together...” etc. Men der gives ikke i bogen et sådant empirisk materiale fra det arkæologiske feltarbejde eller beskrivelse af de arkæologiske udgravninger (diverse prøvegrøfter – ikke eet helt hus er udgravet) hverken i form af tegninger eller fotografier fra feltarbejdet. Forfatterens fremlagte data består af 36 sider appendices i form af temmelig ulæselige computerudskrifter af botaniske data fra flotation fra udgravningerne.

Det mest graverende, finder jeg, er sammenligningen af det før-spanske landbrug med et moderne studium af landbruget i Mantaro-dalen, der er en af de mest industrialiserede egne i Peru med moderne landbrugsmaskiner og stort set bygget på monoafgrøder med majs, forbedrede indfødte afgrøder og de indførte europæiske afgrøder som primære afgrøder, der bl.a. brødføder en stor del af Lima. Forfatteren foreslår at sammenligne oprindelige afgrøder med deres „ækvivalenter” i europæiske afgrøder og mener, at det kan lade sig gøre med hensyn til rotation og klimatiske forhold – tolerance og sårbarhed. Heri tager forfatteren ganske fejl, og hun er tilsyneladende ikke bekendt med traditionelt indiansk landbrug, hvor majs indgår med bønner og græskar på samme mark og derved ikke behøver rotationsdrift eller større brakperioder.

Som bogen er tilrettelagt fremstår det arkæologiske empiriske materiale som et biprodukt til de store retoriske armsving. Bogen er en samling af til tider interessante ideer og tanker, hvor man skal være heldig for at finde ud af og forstå hvilke processer, der havde betydning for den specifikt andine kulturudvikling i Mantaro-dalen. De mange teoretiske modeller, der er anvendt til belysning af denne kultur, kunne være anvendt på en hvilken som helst kultur i hele verden, hvorved det andine perspektiv helt forsvinder.

Inge Schjellerup
Etnografisk Samling
Nationalmuseet
København